V. Professorat i altres professionals de l'educació

Perquè qualsevol procés de reforma del sistema educatiu fructifiqui i es puguin assolir els objectius proposats, les polítiques relacionades amb el professorat prenen una importància cabdal. En aquest sentit, el Govern i els agents socials convenen a destacar el paper central que correspon al professorat. Aquest no pot ser vist com un simple instrument, sinó que ha de ser considerat un agent actiu en els processos de millora educativa. En conseqüència, aquest ha de ser, alhora, objecte d'atenció i protagonista dels canvis que es volen implantar, ja que és a aquest col·lectiu de professionals a qui correspon posar-los en pràctica a les escoles i instituts. Així, doncs, si bé el professorat no és el responsable únic de la millora educativa, la seva complicitat i compromís són imprescindibles per a la millora efectiva de l'educació.

És evident que societats com la nostra es troben en un profund procés de canvi i transformació, i esdevenen cada cop més complexes. Aquesta major complexitat té, indubtablement, una incidència molt directa en la institució escolar i en els requeriments relatius a la professió docent. Per tot això, cal realitzar un nou disseny de la formació inicial i dotar els nous professionals de l'educació de les eines, les capacitats i les habilitats que els seran requerides en aquest nou context educatiu i que hauran d'acompanyar d'un bon nivell cultural que aporti base i solidesa als seus coneixements especialitzats.

Paral·lelament, cal induir canvis en les formes i en les condicions de treball del professorat i altres professionals de l'educació. Qüestions com ara el treball en equip i l'aptitud tutorial prenen una gran rellevància i han de permetre dinàmiques de treball més cooperatives a l'interior dels centres educatius. Així mateix, la participació en el sistema educatiu d'altres professionals de l'educació requereix arbitrar mecanismes que afavoreixin la col·laboració entre aquests professionals i el professorat i la millora de les seves condicions laborals i professionals.

Altrament, el Govern i els agents socials consideren necessari reconèixer la feina del professorat i dels altres professionals de l'educació i que aquesta sigui socialment valorada. Perquè això sigui possible cal donar un impuls al treball en equip del professorat, a la seva participació en els projectes educatius i al seu compromís amb aquests, de manera que millorin les seves expectatives de desenvolupament professional. Així mateix, cal reconèixer adequadament les bones pràctiques a l'aula i atendre el desenvolupament de la seva professionalitat a fi de configurar una carrera docent estimulant. En definitiva, des dels poders públics la docència ha de caracteritzar-se com una sortida professional específica i com una professió degudament reconeguda.

Acords relatius al professorat

1. Formació inicial

• **Reforma de la formació inicial del professorat.** L'entrada en vigor el 2010 de l'Acord de Bolonya (1999) pel qual es crea l'espai europeu d'ensenyament superior ha de permetre, en el marc de l'autonomia universitària, la creació de noves titulacions universitàries i la reforma dels actuals plans d'estudi.

Aquest nou marc obre la possibilitat d'estructurar, a partir dels estudis de grau i de postgrau, una titulació que habiliti per a l'exercici de la professió docent, adequant-la als requeriments específics dels diferents nivells educatius i especialitats docents i que, alhora, prevegi un període de pràctiques no inferior a un curs escolar, la superació del qual sigui imprescindible per obtenir la titulació i la idoneïtat professional.

La formació inicial del professorat ha d'atorgar una especial atenció als nous requeriments educatius, com ara la coeducació, l'educació emocional, l'educació intercultural o la mediació. Així mateix, ha de vetllar per donar una adequada competència en llengües estrangeres i en tecnologies de la informació i la comunicació.

• **Titulació que habiliti per a l'exercici de la professió docent, adequant-la als requeriments específics dels diferents nivells educatius i especialitats.** El Govern i les universitats es comprometen a promoure, en els respectius àmbits de competència, l'establiment de l'esmentada titulació professional a través de la Comissió Mixta, integrada pel Departament d'Educació, el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació i els òrgans de govern de les universitats, i avançar en la definició i continguts de la formació inicial del professorat i col·laborar en el disseny de plans de formació permanent.

• **Període de pràctiques.** El Departament d'Educació i les universitats han de determinar, mitjançant el corresponent conveni, els centres d'ensenyament no universitari sostinguts amb fons públics que participaran en el període de pràctiques referit en el punt anterior. Així mateix, el Departament d'Educació, d'acord amb les organitzacions sindicals signants i escoltats els diversos àmbits professionals i les universitats, ha de determinar els requisits i les capacitats professionals que ha de reunir el professorat dels centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics per dur a terme les tasques de tutorització corresponents.

2. La professió docent

• **Estatut de la funció docent.** La professió docent té uns requeriments que li són propis i que recomanen un tractament normatiu específic. El Departament d'Educació, en el marc

de la legislació educativa, ha de promoure l'elaboració d'un Estatut docent que englobi aspectes generals de la professió i aquells altres específics de la funció pública docent.

3. Mesures generals adreçades al professorat del servei públic educatiu i altres professionals de l'educació

Formació permanent

La formació permanent és un recurs per implantar qualsevol canvi en l'educació i que afecti els professionals de l'educació. Una formació permanent eficaç i ben feta, de qualitat, comporta sempre una millora professional que es tradueix en un col·lectiu més exigent amb si mateix i amb l'Administració, ja que voldrà efectuar la seva tasca amb més qualitat i rigor.

• **Pla Marc de Formació Permanent 2005-2010.** El Govern i els agents socials, en el marc del Pla Marc de Formació Permanent 2005-2010, concretaran els canvis que cal introduir en la formació permanent i donaran prioritat a la formació en el centre. Aquests canvis hauran de considerar:

– les prioritats de formació,
– el model de gestió,
– el model educatiu de la formació permanent,
– l'avaluació de la formació introduint-hi el concepte d'avaluació diferida,
– les relacions entre la formació, la innovació i la recerca educatives.

El Govern i els representants de titulars dels centres concertats han d'establir acords de col·laboració per promoure la formació permanent del professorat i la resta de personal d'aquests centres.

Salut laboral

El Govern i els agents socials consideren necessari l'establiment de polítiques sobre seguretat i salut laboral dels professionals de l'educació. Aquestes polítiques han d'impulsar mesures preventives encaminades a garantir unes condicions de treball adequades per al desenvolupament professional del professorat i d'altres professionals de l'educació. Aquestes mesures es deriven dels principis de l'acció preventiva que estableix l'article 15 de la Llei 31/1995, de prevenció de riscos laborals.

En aquest sentit s'aplicaran actuacions preventives que s'integrin en el sistema general de gestió del Departament a través de l'elaboració i la implantació del Pla de Prevenció que es presentarà a la Comissió Paritària d'Educació de Prevenció de Riscos Laborals.

En el Pla de Prevenció s'establirà la política preventiva així com els compromisos a desenvolupar en matèria de seguretat i salut laboral, i les responsabilitats per a la seva integració dins de l'estructura organitzativa del Departament.

Amb la planificació de l'activitat preventiva, a partir de les avaluacions de riscos de seguretat, higiene i psicosocials realitzades i de les valoracions de les condicions de treball que es derivin de les avaluacions del lloc de treball i dels informes mèdics/laborals, s'han de concretar els objectius operatius i els recursos per a l'execució del Pla de Prevenció, d'acord amb els procediments i les instruccions que s'estableixen en aquest Pla.

4. Professorat dels centres docents concertats

• **Continuació del procés d'homologació de les condicions laborals i d'analogia retributiva.** En el marc de la posada en marxa del servei públic educatiu i amb relació al professorat que en règim de contractació laboral presta els seus serveis en centres concertats, totes les parts signants consideren necessari continuar el procés d'homologació de les condicions laborals i d'analogia retributiva amb el personal docent públic, respectant el seu règim contractual i el manteniment del pagament delegat. A aquests efectes, en el marc de la Comissió de Seguiment del sector privat formada per les entitats patronals i els agents socials, s'ha de crear un grup de treball que concreti aquest procés d'homologació durant la vigència d'aquest pacte.

En el marc d'implantació dels contractes programa, el Departament d'Educació aportarà els recursos per atendre els compromisos relatius a l'homologació de les condicions laborals previstes en el paràgraf anterior i adoptades en el marc de les negociacions entre el Departament d'Educació, les organitzacions patronals i els sindicats.

El Govern es compromet anualment a incloure en els Pressupostos les partides que en cada moment s'acordin per avançar en aquest procés.

5. La funció pública docent de Catalunya

• **Funció pública i competències en matèria educativa.** L'actual configuració de la funció pública docent en cossos de caràcter estatal i diferenciats segons les etapes educatives ha de poder adequar-se a les competències que en matèria educativa té atribuïdes la Generalitat de Catalunya. Es promourà que la legislació de l'Estat en matèria de funció pública docent reguli els seus aspectes bàsics, deixant així un ampli marge per a un posterior desplegament normatiu propi de la Generalitat de Catalunya en aquesta matèria.

• **Normativa específica de la funció pública docent catalana.** En la mesura que ho permeti la legislació bàsica de l'Estat i atès que caldrà adequar a la llei catalana d'educació la normativa referent a la funció pública docent, en un termini no superior a un any des de la seva aprovació pel Parlament de Catalunya, el Govern elaborarà una normativa específica de la funció pública docent catalana, després de la negociació prèvia amb les organitzacions sindicals representatives. Aquesta normativa ha de regular, entre altres qüestions:

– l'accés a la funció pública docent,
– el període de pràctiques,
– el sistema i modalitats de provisió de llocs,
– l'estabilitat dels equips docents,
– les condicions laborals i retributives del professorat,
– la funció directiva,
– el desenvolupament professional i la carrera docent,
– l'aplicació específica al personal docent de la Llei de prevenció de riscos laborals i mesures de salut laboral,
– els drets i deures del professorat.

• **Valoració d'aspectes qualitatius de caire didàctic i de pràctica educativa en l'accés a la funció pública educativa.** Els diferents agents socials i el Govern consideren que l'actual sistema de selecció d'aspirants a la funció pública docent no és el més idoni per assolir una selecció òptima del professorat públic. Per això, en el marc de la normativa actual que estableix el concurs oposició com a sistema d'accés a la funció pública, es comprometen a impulsar els canvis normatius necessaris perquè siguin valorats adequadament aspectes qualitatius de caire didàctic i de pràctica educativa.

• **Valoració positiva de l'experiència docent com a part del procediment selectiu.** El Govern i els agents socials coincideixen a assenyalar la importància que la valoració positiva de l'experiència docent prèvia formi part del procediment selectiu, com a instrument vàlid perquè els tribunals puguin valorar la idoneïtat dels aspirants. Per tant, aquesta valoració positiva prèvia hauria de ser tinguda en compte pels tribunals en la fase de concurs oposició i hauria d'integrar-se en la qualificació final dels aspirants, com a reconeixement de la seva capacitat per exercir la docència.

En el marc del debat a l'entorn de la futura Llei orgànica d'educació, el Departament d'Educació proposarà al MEC d'incloure un procediment específic i transitori, en què es valorin de forma preferent els serveis prestats pels interins docents avaluats positivament.

• **Criteris i requisits qualitatius d'accés a llocs de treball de centres docents públics en qualitat de funcionari interí i substitut.** La contractació de personal interí i substitut ha d'incorporar determinats elements que permetin millorar la selecció d'aquest personal, intro-

duint criteris més qualitatius. El Departament d'Educació i les organitzacions sindicals negociaran els criteris i requisits d'accés a llocs de treball de centres docents públics en qualitat de funcionari interí.

• **Tutorització del professorat de nova incorporació al sistema.** Mentre no es modifiqui l'actual model de formació inicial del professorat, durant el primer curs d'exercici professional, el professorat novell disposarà del seguiment d'un tutor experimentat. Finalitzat aquest període, s'avaluarà la pràctica docent realitzada per aquest professorat. El Departament d'Educació i les organitzacions sindicals negociaran una normativa específica.

• **Millora del sistema de provisió de personal substitut.** El Departament d'Educació i les organitzacions sindicals estudiaran, també, la millora de l'actual sistema de provisió de substitucions.

• **Jubilació anticipada del professorat públic.** L'establiment de la jubilació voluntària del professorat a partir dels 60 anys ha estat una mesura que ha permès, alhora, una important renovació de la plantilla i recollir una antiga reivindicació del professorat. Durant el període de vigència de la jubilació voluntària a la qual pot acollir-se el personal docent a partir dels 60 anys d'edat, el Govern continuarà fent una aportació pròpia que tindrà un caràcter complementari a la gratificació extraordinària que el personal docent percep de l'Estat per acollir-se a aquesta modalitat de jubilació. El Govern fixarà, anualment i després de negociació prèvia amb les organitzacions sindicals, les quantitats complementàries corresponents.

• **Promoció professional.** El Govern i els agents socials consideren que el treball a l'aula i l'atenció directa a l'alumnat i a les seves famílies constitueixen un dels eixos bàsics de les mesures proposades respecte a la promoció docent.

• **Promoció professional del professorat i avaluació.** La promoció professional del professorat ha d'estar vinculada a la seva avaluació. Aquesta avaluació, que ha de tenir sempre caràcter voluntari, es referirà a un o més d'aquests criteris:

a) El reconeixement i la promoció de bones pràctiques educatives han de ser mereixedores d'una més gran atenció de les administracions educatives i han de ser tingudes en compte de manera preferent a l'hora de determinar la promoció professional del professorat.

b) La recerca i la innovació educatives —ja sigui en un context de desenvolupament dels projectes de centre com de caire individual— constitueixen un important factor de millora del sistema educatiu i de la pràctica docent i, alhora, són un estímul des del punt de vista de la promoció professional dels docents dels nivells no universitaris.

c) La formació inicial de les noves generacions de professionals ha de poder comptar amb el concurs de professorat en actiu experimentat i degudament reconegut professionalment.

d) El reconeixement de l'assumpció de majors responsabilitats com a conseqüència del desenvolupament de funcions directives, de coordinació pedagògica i d'altres derivades dels nous requeriments educatius.

El Departament d'Educació i les organitzacions sindicals representatives del professorat negociaran al llarg de 2006 els diferents aspectes i concrecions de la promoció professional del professorat d'acord amb els criteris expressats anteriorment.

• **Promoció a la docència universitària.** El Departament d'Educació, conjuntament amb les universitats interessades, estudiarà la possibilitat que professorat d'educació infantil, primària i secundària i inspectors i inspectores tinguin les màximes facilitats per desenvolupar tasques de docència i recerca a les universitats catalanes, que possibilitin que aquests docents esdevinguin professors i professores universitaris a mig termini.

Amb aquesta finalitat, el Departament d'Educació ha de fomentar convenis amb les universitats catalanes que facilitin la incorporació, a jornada total o parcial, a compartir en aquest cas amb la seva activitat docent no universitària, als departaments universitaris del professorat funcionari destinat en centres docents i serveis educatius dependents del Departament d'Educació i la Inspecció Educativa.

6. Altres professionals de l'educació

• **Participació d'altres professionals de l'educació en els processos educatius.** El Govern i els agents socials reconeixen que la millora de l'atenció educativa i la prevenció del fracàs escolar requereix, entre d'altres mesures, la col·laboració d'altres professionals de l'educació. El Govern, en el marc de la futura llei catalana d'educació, regularà la seva participació en els processos educatius, així com els requisits de titulació.

7. El compromís davant els nous requeriments educatius

El govern impulsarà millores educatives i proporcionarà nous recursos als centres públics de totes les etapes educatives que permetin incrementar la seva qualitat i evitin els dèficits educatius més importants com el grau d'abandó escolar i el percentatge d'alumnat que no obté la titulació bàsica i, al mateix temps, permetin augmentar el nombre d'estudiants que cursen ensenyaments postobligatoris.

• **Millora dels aprenentatges, suport al professorat i revisió de l'organització i funcionament dels centres públics.** La major complexitat dels processos educatius requereixen mesures de millora dels aprenentatges i de suport al professorat i una revisió acurada de

l'organització i el funcionament dels centres públics. Aquestes mesures han de permetre la introducció progressiva de canvis en les funcions i en les condicions de treball del professorat de les diferents etapes educatives i dels professionals dels serveis educatius.

• **Mesures específiques adreçades al segon cicle de l'educació infantil i primària.** Aquesta major complexitat educativa té en l'educació infantil i primària unes característiques específiques, ja que és en aquest moment quan s'inicia de manera general la relació de les famílies amb el sistema educatiu i es poden bastir els fonaments del necessari compromís de les famílies amb l'educació. Alhora, és en aquestes etapes inicials quan es poden detectar, atendre precoçment i superar eventuals dèficits d'aprenentatge de manera que l'alumnat pugui assolir els objectius necessaris per continuar amb aprofitament els estudis posteriors.

• **Mesures específiques adreçades a l'educació secundària.** Així mateix, al llarg de l'educació secundària, i especialment en l'educació secundària obligatòria, es fa necessari continuar aprofundint en la relació de la família amb el centre educatiu i oferir un tractament adequat i específic de l'alumnat. La complexitat que presenta l'alumnat de secundària, per raons pròpies de l'edat i de la diversitat de necessitats d'aprenentatge i d'interessos d'aquest alumnat, planteja la necessitat d'oferir-li una orientació tutorial, acadèmica i professional de qualitat, de manera que li permeti superar amb èxit l'educació secundària obligatòria i que li sigui possible continuar estudis postobligatoris, tant de batxillerat com de formació professional.

• **Assignació de recursos atenent la tipologia dels instituts d'ensenyament secundari.** L'any 2006 el Departament d'Educació establirà una tipologia específica dels IES atenent el nivell socioeconòmic de les famílies i de complexitat de l'alumnat que escolaritzen. Aquesta tipologia ha de servir com a base per a la dotació progressiva de recursos per millorar l'atenció a l'alumnat.

• **Suport al professorat i millora de l'atenció de l'alumnat.** Amb la finalitat de millorar l'atenció directa a l'alumnat i fer possible que el professorat disposi del temps i dels suports necessaris per atendre adequadament les tasques corresponents, s'impulsaran, entre d'altres, les següents mesures:

– Desdoblaments, agrupaments flexibles i suports a l'aula i organitzacions del currículum diversificades.
– Implantació de les aules obertes i altres mesures específiques que es deriven de l'entrada en vigor de la LOE.
– Millora progressiva dels recursos, començant el curs 2006-2007, per a aquells instituts amb una major complexitat d'alumnat d'acord amb la tipologia prèviament establerta.
– En aquesta línia d'actuació adreçada als alumnes i centres amb més necessitats educatives, el Departament d'Educació, a partir de la proposta de l'equip directiu dels centres i amb

l'informe de la inspecció, acordarà la reducció de ràtios d'acord amb el que estableix la normativa vigent en cada moment, a partir del curs 2006-2007.
– Potenciar els plans d'acció tutorial dels centres, a partir d'implantar recursos i incrementar temps de dedicació per a l'atenció a l'alumnat i les seves famílies i la coordinació d'equips docents i la realització de plans de formació.
– Impulsar la coordinació entre centres que imparteixen diferents etapes educatives.

• **Altres mesures de suport als IES.** Així mateix, el pressupost assignat a l'autonomia de centres prioritzarà els instituts d'educació secundària per atendre determinades necessitats dels centres en el sentit de millorar l'atenció de l'alumnat. Igualment, les partides que hi ha (impuls de la recerca i innovació educatives i l'assumpció de majors responsabilitats) han de permetre dur a terme les activitats descrites amb qualitat.

• **Desplegament de les mesures**. Per desplegar aquestes millores, el Departament d'Educació i les organitzacions sindicals signants impulsaran les accions adients que les facin possible en el marc dels mecanismes ordinaris de negociació; entre altres, es tindrà en compte l'acord de plantilles i els reglaments orgànics dels centres educatius de titularitat pública.

Compromisos subscrits en l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. El Pacte Nacional per l'Educació recull els objectius que en matèria educativa figuren en l'*Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana* (febrer de 2005). Cal entendre, doncs, que ambdós acords es complementen i, alhora, reforcen el pressupost ordinari del Departament d'Educació.